

Krejčová, Elena

D

In: Krejčová, Elena. *Česko-bulharský právníký slovník*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014, pp. 21-28

ISBN 978-80-210-7086-8; ISBN 978-80-210-7089-9 (online : Mobipocket)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/131038>

Access Date: 22. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

D

daktyloskopie дактилоскопия

daň данък, налог: ~ **ze mzdy/z příjmu** подоходен данък, данък върху доход; ~ **z nemovitosti** данък върху недвижими имоти; ~ **z úroků** данък върху лихва; ~ **z přidané hodnoty (DPH)** данък добавена стойност (ДДС); **darovací** ~ данък върху дарения; **dědická** ~ данък върху наследство; **neplatič** ~ě който не плаща данъци; **odvádět** ~ě внасям, плащам данъци; **plátce** ~ě платец на данъци, данъкоплатец; **platit** ~ě плащам данъци, **spotřební** ~ акциз; **vybírat** ~ě събирам данъци; **vyhýbat se placení** ~í избягвам плащане на данъци; **vymáhat** ~ě принуждавам някого да плати данъците (по съдебен път), събирам данък принудително; **zvýšení** ~í увеличаване на данъците; ~ **z obratu** данък върху оборота; **přímá/nepřímá** ~ пряк/ косвен данък

danit облагам с данък

daňový данъчен: ~**á povinnost** задължение за плащане на данъци; ~**á sazba** данъчна тарифа, данъчна ставка; ~**á soustava** данъчна система; ~**á srážka** данъчна удръжка; ~**á úleva** данъчно облекчение; ~**é nedoplatky** недобори; ~**é přirážky** данъчно увеличение; ~**é přiznání** данъчна декларация; ~ **podvodník** укривател на данъци, ~ **dluh** данъчно задължение; ~ **dlužník** длъжник, данъчно задлъжнял; ~ **ráj** данъчен рай; ~ **únik** укриване на данъци; ~ **úřad** данъчно управление; ~ **zákon** данъчен закон, закон за данъците

dar дар, дарение: **příjemce** ~u получател на дарение

dárce дарител

darovací дарителски: ~ **smlouva** договор за дарение, дарителски договор

darovat дарявам, подарявам, правя дарение: ~ **svobodu** дарявам свобода

- data** данни: **osobní** ~ лични данни; **zpracování dat** статистическа обработка на данни
- datum** дата: ~ **splatnosti** дата на плащане, краен срок за плащане; ~ **narození, úmrtí** дата на раждане, на смърт
- dávat** давам, подарявам, предоставям (нещо на някого): ~ **darem** давам като подарък; ~ **na splátky** давам на изплащане; ~ **do zástavy** залагам, давам в заложна къща; ~ **určitou pravomoc** давам определено правомощие
- dávky** такса, налог, данък; парични суми: ~ **důchodového pojištění/zabezpečení** такси за пенсионно осигуряване; **vyplácení sociálních dávek** изплащане на социални помощи
- dbát** стриктно спазвам, придържам се към нещо, следя: ~ **směrníc** придържам се към инструкции, директиви; ~ **pokynů** спазвам, придържам се към наставления, инструкции, ~ **na dodržování pořádku** следя за спазването на реда
- de facto** де факто, фактически, в действителност
- de iure** де юре, по закон
- dealer** дилър: **drogový** ~ дилър на наркотици
- debata** разговор, дебат: **bez** ~у без обсъждане, без дебат
- decentralizace** децентрализация
- dědic** наследник: ~ **ze zákona** наследник по закон; **jediný** ~ единствен наследник; **zákonný** ~ законен наследник
- dědictký** наследствен: ~ **á daň** данък наследство; ~ **á smlouva** договор за наследство; ~ **á žaloba** наследствен иск; ~ **é právo** наследствено право; ~ **podíl** наследствена част, дял от наследство
- dědictví** наследство: **odmítnout** ~ отказвам наследство; **spory o** ~ спорове за наследство
- deficit** дефицит
- definice** дефиниция, определение
- definitivní** окончателен: **rozhodnout s** ~ **platností** взема окончателно решение, което не подлежи на обжалване
- deflace** дефлация
- deklarace** декларация: ~ **lidských práv** Декларация за правата на човека

deklarovat декларирам

dekret декрет, указ, постановление

delegace делегация

delikt закононарушение, правонарушение, престъпление:

~y **mladistvých** закононарушения от непълнолетни; **mravnostní** ~
нарушение на морала

delikvent закононарушител: **mladistvý** ~ непълнолетен
закононарушител

dementovat опровергавам

demise оставка: ~ **vlády** оставка на правителството; **podat** ~i подам
оставка

demokracie демокрация

demonstrace демонстрация

deportace депортиране

depozitář хранилище

destrukce деструкция, разрушаване

detail детайл, подробност

detektiv детектив: **policejní** ~ детектив на полицията; **soukromý** ~
частен детектив

devalvace девалвация, обезценяване

devastace опустошение, разруха

diplomat дипломат

diplomatický дипломатически, дипломатичен: ~**á imunita**

дипломатически имунитет; ~**á mise** дипломатическа мисия; ~ **pás**
дипломатически паспорт; ~**á jednání** дипломатически преговори;
~**ou cestou** по дипломатически път; ~ **zásah** дипломатическа намеса;
~**á odpověď** дипломатичен отговор

disciplinární дисциплинарен: ~ **trest** дисциплинарно наказане

diskreditovat дискредитирам, оронвам нечий авторитет

diskriminace дискриминация: **rasová** ~ расова дискриминация

diskuse дискуссия

disponovat имам на разположение, разполагам: ~ **kapitálem** разполагам
с капитал; ~ **majetkem** разполагам с имущество

dispozice 1. разположение: **být k ~i** на разположение съм

2. предразположение, предпоставка: **mít ~i k něčemu**

предразположен съм към нещо, имам склонност към нещо

dividenda дивидент: **brát ~y** вземам дивидененти; **vyplácení dividend**

изплащане на дивидененти

dluh дълг: **částečné prominutí ~u** частично опрощаване на дълг;

státní ~ държавен дълг; **vymáhat ~** принуждавам някого да заплати

дълг; **vyrovnat ~** изплащам дълга си; **zaplacení/vyrovnání ~u**

изплащане на дълг

dluhopis облигация

dlužit дължа

dlužní който се отнася до облигация: ~ **úpis** парично задължение,

писмена декларация за задължение

dlužný който се отнася до дълг, дължим, незаплатен: ~ **á částka**

дължима сума, парично задължение

doba време, период: **během ~y platnosti** по време на валидността;

~ **odnětí svobody** период на лишаване от свобода; ~ **spáchání**

trestného činu време на извършване на престъплението; **na ~u**

neurčitou постоянно; за неопределено време

dobropis записване в кредит, кредитно известие

dodatek добавка, приложение, допълнение, анекс: ~ **ke smlouvě**

приложение/анекс към договор

dodací отнасящ се до доставка: ~ **lhůta** срок за доставяне, за доставка; ~

podmínky условия за доставка; ~ **smlouva** договор за доставка, ~ **list**

товарителница

dodavatel доставчик, снабдител: **zahraniční ~** чуждестранен доставчик

dohled надзор: **celní ~** митнически надзор; **soudní ~** съдебен надзор

dohoda споразумение, договорка: ~ **o ceně** споразумение за цената; ~

o hmotné zodpovědnosti споразумение за материална отговорност;

~ **o náhradě škody** споразумение за покриване на щети; ~ **o pracovní**

činnosti/o provedení práce граждански договор; ~ **o rozvázání**

pracovní smlouvy споразумение за прекратяване на трудов договор,

прекратяване на трудов договор по взаимно съгласие; ~ **o placení**

alimentů споразумение за плащане на издръжка; **dosáhnout ~y/ dospět k ~ě** постигна споразумение; **řešit spor ~ou** решавам спор чрез споразумение; **uzavřít ~u** сключа споразумение

dokázat докажа: ~ **alibi** докажа алиби; ~ **nevinu** докажа невинност

doklad документ: **cestovní ~у** пътни документи, международен/ задграничен паспорт; ~ **o pojištění** документи за застраховка; ~ **totožnosti** документ за самоличност; ~ **y k žádosti** документи към заявление, към молба; **falešný ~** фалшив, фалшифициран документ; **ověřený ~** нотариално заверен документ; **právní ~** юридически документ; **účetní ~** счетоводен документ; **úřední ~** официален документ; **výdajový (pokladní) ~** разходен касов ордер, **příjmový (pokladní) ~** приходен касов ордер

doktrína доктрина

dokument документ: **právně neplatný ~** юридически невалиден документ; **tajný ~** таен документ

dokumentární документален

dokumentovat документирам: **fotograficky ~ místo činu** снимам местопрестъплението

domáhat se домогвам се, изисквам: ~ **náhrady škod** изисквам обезщетение, покриване на щети; ~ **svých práv** домогвам се, изисквам, издействам правата си

domněnka предположение, допускане, презумпция: **nevyvratitelná ~** необорима презумпция

domovní къщен, който се отнася до дом, до къща: ~ **daň** данък сгради; ~ **prohlídka** обиск на жилище

donašeč доносник, клеветник

donucení принуда: **jednat z ~** действам по принуда

dopadení залавяне, хващане

dopadnout уловя, хвана, заловя: ~ **pachatele při činu** хвана извършителя на местопрестъплението

doplatek доплащане, допълнително платена сума, допълнителна такса: ~ **sociálního pojištění** доплащане за социални осигуровки

doprava транспорт

- dopustit se** провиня се, извърша, допусна: ~ **daňového podvodu** извърша данъчна измама; ~ **zpronevěry** извърша злоупотреба; ~ **chyby** допусна грешка
- doručit** връча, доставя, предам: ~ **do vlastních rukou** предам лично; ~ **k podpisu** предам за подпис
- doručovatel** приносител
- dosah** досег, обseg, кръг, сфера/периметър на действие: ~ **ustanovení** досег на постановление; ~ **zákona** сфера на действие на закона
- dosažení** постигане: ~ **zisku** постигане на печалба
- doslovně** буквално
- doslovný** буквален: ~ **výklad** буквално тълкуване
- dostavit se** явя се: ~ **jako svědek** явя се като свидетел; ~ **k soudu** явя се в съда; ~ **osobně** явя се лично
- dosvědčit** потвърдя, докажа, свидетелствам
- dotace** субсидия, финансиране: ~ **ze státního rozpočtu** субсидия от държавния бюджет; **poskytnout** ~ дам, предоставя субсидии, субсидирам; **účelová** ~ целева, специализирана субсидия; **získat** ~ получа субсидия, финансиране, помощи
- dotázat se** запитам, попитам, направя/отправя запитване: ~ **všech svědků** задам въпроси на всички свидетели
- dotazník** въпросник
- dotčený** засегнат, потърпевш
- dotovat** давам субсидия, субсидирам, подпомагам финансово
- dovolací** апелативен: ~ **soud** апелативен съд
- dovolání** апелиране; касационна жалба
- dovoz** внос: ~ **z ciziny** внос от чужбина; **nezákonný** ~ незаконен внос
- dovozní** вносен: ~ **povolení** разрешително за внасяне, за внос (на стоки); ~ **clo** мито за внос/вносно мито; ~ **zboží** вносни стоки
- doznání** признание: ~ **obviněného** признание на обвиняемия; ~ **trestného činu** признание на наказуемо деяние; ~ **vinu** признаване на вина
- dozor** надзор, наблюдение: **bankovní** ~ банков надзор; ~ **státního zástupce** прокурорски надзор; **právní** ~ правен надзор; **být pod ~em** под надзор съм; ~ **nad vyšetřováním** надзор над разследването;

policejní ~ полицейски надзор, контрол; **soudní** ~ съдебен надзор;
správní ~ административен надзор; **technický** ~ технически надзор;
stavební ~ строителен надзор

dozorčí надзорен, контролен: ~ **orgány** контролни органи; ~ **rada**
надзорен съвет

dožádání молба; ~ **pomoci** молба, изискване на помощ

doživotí цял живот: **na** ~ пожизнено, до живот, до края на живота; **být**
odsouzen na ~ осъден съм на доживотен затвор

doživotní пожизнен; доживотен

dražba търг, разпродажба: **veřejná** ~ публичен търг

droga наркотик, дрога

drogový наркотичен, отнасящ се до наркотици

družstevní кооперативен

družstvo кооперация

držitel притежател; носител: ~ **autorských práv** притежател на
авторските права

důchod пенсия: **invalidní** ~ инвалидна пенсия; **nárok na** ~ право на
пенсия; **pobírat** ~ получавам пенсия

důkaz доказателство; аргумент: **doložit ~y ke spisu** предоставя
доказателства към делото; **jednoznačný** ~ еднозначно, ясно
доказателство; **navržení nových ~ů** предлагане на нови
доказателства; **nepřímý** ~ непряко, косвено доказателство; **opatřit ~y**
набавя, намеря доказателства; **pádný** ~ убедителен аргумент; **pro**
nedostatek ~ů поради липса на доказателства; **prozkoumání ~ů**
проучване на доказателства; **získat ~y** получа доказателства;
zkoumání ~ů разглеждане на доказателства

důkladně щателно, внимателно

duplikát дубликат, препис, копие

důsledek последствие, последица, резултат: **v ~u** в следствие на

duševní душевен, психичен, психически: ~ **vlasnictví** интелектуална
собственост; ~ **porucha** психично разстройство

důvěryhodnost достоверност: ~ **svědka** достоверност на свидетеля

důvěryhodný достоверен, заслужаващ доверие: ~**á osoba** лице,
заслужаващо доверие; ~ **pramen/zdroj** достоверен източник

důvod повод, основание, причина, аргумент, мотив: ~ **k zatčení**
причина за арестуване; ~ **zamítnutí žaloby** причина за отхвърляне
на жалбата/обжалването; **vazební** ~у причини за задържане;
z finančních ~ů поради финансови причини; **ze zdravotních** ~ů по
здравословни причини

důvodný основателен: ~**á obava** основателно опасение

dvojí двоен: ~ **občanství** двойно гражданство